

Застосування насіння чіа для покращення нутрієнтного складу здобного печива

Михальська Л., Дуборезов О., Шкраба О., Попович В., Маркус Я., Павлова В., Павлюк Ю., Гороб'як О., Корочкін Д., члени студентського наукового гуртка кафедри технології хлібопекарських і кондитерських виробів, **В.В. Дорохович, д.т.н.,** доцент, керівник гуртка, Національний університет харчових технологій

На теперішній час все більше уваги приділяється споживанню оздоровчих, функціональних харчових продуктів. Це обумовлено тим, що в раціонах харчування значної частини населення не вистачає есенціальних нутрієнтів. Так, наприклад, під час виробництва сортового пшеничного борошна, яке є основним сировинним компонентом борошняних кондитерських виробів, вилучаються периферичні частини зерна і з ними втрачається значна частина вітамінів, мінеральних речовин, харчових волокон тощо.

Для збагачення борошняних кондитерських виробів, зокрема здобного печива, застосовують різноманітні дієтичні добавки та сировину, багаті на фізіологічно-функціональні інгредієнти. Одним з популярних на сьогоднішній день харчових продуктів є насіння чіа.

Насіння чіа — це їстівне насіння іспанської шавлії, що росте в Центральній Америці. Першими в їжу його стали використовувати племена майя і ацтеки, починаючи з IV століття до нашої ери. Саме слово «chia» з мови майя перекладається як «сила». Сьогодні чіа вирощується в Мексиці, Гватемалі, Австралії, Індії та у Південній Європі.

Насіння чіа має багатий вітамінний та мінеральний склад. У табл. 1 наведено кількість деяких вітамінів та мінеральних речовин.

В насінні чіа велика кількість вуглеводів представлена харчовими волокнами, які нормалізують процеси травлення і не підвищують концентрацію глюкози в крові. В той же час насіння чіа має високий вміст жиру. Однак в його складі знаходиться значна кількість омега-3 і омега-6 поліненасичених жирних кислот. Як позитивний аспект потрібно зазначити, що насіння чіа має невисокий глікемічний індекс — 30-35 одиниць.

Серед його головних особливостей слід виділити такі: запобігає утворенню холестеринів накопичень, використовується для профілактики атеросклерозу, регулює цукор в

крові, сприятливо діє на нервову систему, нормалізує тиск, зміцнює імунітет, нормалізує мікрофлору шлунково-кишкового тракту та ін.

Враховуючи вищезазначене, насіння чіа можна рекомендувати для збагачення здобного печива.

Нами проведено дослідження з визначення впливу насіння чіа на органолептичні показники здобного печива, його харчову та енергетичну цінність, вміст низки вітамінів та мінеральних речовин. За базову рецептуру взяли рецептуру печива «Листики». Насіння чіа вносили в кількості 20% до маси пшеничного борошна.

Встановлено, що насіння чіа позитивно впливає на органолептичні показники здобного печива. Форма печива правильна, кругла з рівними краями. Поверхня не підгоріла, без пухирців з видимими вкрапленнями насіння чіа, які рівномірно розподілені. Колір відповідний, золотисто-жовтий. Смак відповідний даному виробу, в міру солодкий, відчувається легкий аромат ванілі, без сторонніх запахів та присмаків. При розжовуванні відчувається потріскування насіння чіа. Вигляд у розломі — рівномірно-пористе, без порожнин.

Розраховано харчову цінність печива та задоволення добової потреби у білках, жирах, вуглеводах для чоловіків та жінок 18-29 років II групи інтенсивності фізичного навантаження (табл. 2).

Харчові волокна є необхідною складовою раціону харчування людини. Добовий раціон повинен включати не менше

Табл. 1. Вміст вітамінів та мінеральних речовин в насінні чіа

Вітаміни		Мінеральні речовини	
Найменування	Вміст, мг	Найменування	Вміст, мг
Токоферол	0,5 мг	Кальцій	631
Ніацин	8,83 мг	Магній	335
Тіамін	0,62 мг	Фосфор	860
Рибофлавін	0,17 мг	Цинк	4,58

Табл. 2. Харчова цінність печива з насінням чіа та задоволення добової потреби

Вид нутрієнта	Вміст в 100 г печива, г	Задоволення добової потреби, %	
		чоловіки	жінки
Білки	8,07	8,9	12,2
Жири	29,32	31,5	41,9
Вуглеводи	56,24	14,1	17,3

25-20 г харчових волокон. В лікувальних цілях їх кількість може збільшуватись до 40-60 г на добу.

За рахунок застосування насіння чіа, яке має велику кількість харчових волокон (34 г на 100 г насіння), істотно збільшується їх кількість в печиві. Так, в контрольному зразку печива кількість харчових волокон — 0,9 г, в печиві з насінням чіа — 4,1 г на 100 г виробу, що є позитивним.

Для нормального функціонування організму людини потрібні вітаміни та мінеральні речовини (мікро- та макроелементи).

Біологічна дія токоферолів зумовлена тим, що вони мають антиоксидантні властивості та запобігають надмірному окисленню ліпідів в організмі з утворенням перекисів та нагромадженню в тканинах вільних радикалів. Недостатність тіаміну в організмі людини приводить до порушення окислення вуглеводів, накопичення недоокислених продуктів у крові та сечі. Рибофлавін та його похідні беруть участь у процесах біологічного окислення та енергетичного обміну. Він необхідний для утворення очного пурпура, який забезпечує захист сітківки від ультрафіолетового випромінювання. Ніацин регулює вміст холестерину, водно-мінеральний обмін, діяльність нервової та серцево-судинної систем. Це лише частина функцій зазначених вітамінів.

Під час розрахунку кількості вітамінів в здобному печиві з насінням чіа враховували, що частина вітамінів нестійкі при термообробленні. Результати розрахунку вітамінів наведено в табл. 3.

Табл. 3. Вміст вітамінів в печиві з насінням чіа

Назва	Кількість в печиві з урахуванням втрат	Задоволення добової потреби, %	
		чоловіки	жінки
E — токоферол	6,97	46,8	46,8
B ₁ — тіамін	0,07	4,4	5,38
B ₂ — рибофлавін	0,093	4,6	5,81
B ₃ , PP — ніацин	1,5	6,82	9,4

Фізіологічні функції мінеральних речовин дуже різноманітні. Зазначимо лише деякі їх функції. Дефіцит магнію викликає втому, погіршення пам'яті, сонливість та роздратування. Кальцій та фосфор необхідні для формування у дитини та підтримки у дорослої людини кістяка, кальцій також нормалізує діяльність серцево-судинної системи. Цинк бере участь у синтезі білка, інсуліну. Він необхідний для забезпечення росту та репродуктивної функції. Результати розрахунку мінеральних речовин в печиві з насінням чіа наведено в табл. 4.

Табл. 4. Вміст мінеральних речовин в печиві з насінням чіа

Назва	Розрахункова кількість	Задоволення добової потреби, %	
		чоловіки	жінки
Ca — кальцій	86,9	7,2	7,9
P — фосфор	160,1	13,3	13,3
Mg — магній	51,5	12,9	10,3
Zn — цинк	0,93	6,2	7,8

З урахуванням наведеної інформації можна зробити висновок про доцільність застосування насіння чіа в здобному печиві. Перспективним напрямом продовження роботи є розроблення здобного печива з насінням чіа із застосуванням замість цукру білого низькоглікемічних цукрів та цукрозамінників.

Література

1. Капрельянец Л.В., Іоргачова К.Г. Функціональні продукти. — Одеса: Друк, 2003. — 312 с.
2. Режим доступу: <https://healthapple.info/zdorovya-ta-organizm/nasinnya-chia/>
3. Режим доступу: <http://lada.fm/2016/05/26/5-golovnih-harakteristik-nasnyya-cha-kotr-zmusyat-vas-vzhivati-yih-schodnya.html>
4. Режим доступу: <https://moyezdorovya.com.ua/8-prychyn-yisty-nasinnya-chia/>
5. Режим доступу: <https://sayyes.com.ua/ua/15-polozhitelnykh-svoystv-semyan-chia-dlya-organizma/>

